

Lägesrapport om marknadsläget i jordbrukssektorn den 28 februari 2023

Jordbruksverket har fått i uppdrag av regeringen att varje månad lämna en lägesrapport över situationen i den svenska jordbrukssektorn.

Sammanfattning

Faktor	Senaste månaden	Senaste året
Världsmarknadspriser jordbruksprodukter	Ner	Upp
Världsmarknadspris för olja	Oförändrat	Upp
Svensk produktion – animalier	Svagt upp	Oförändrat
Svensk produktion vegetabilier		Upp
Svenska produktpriser – vegetabilier	Ner	Upp
Svenska produktpriser animalier	Ner	Upp
Svenska produktionsmedelspriser	Ner	Upp
Lönsamhet		Oförändrat
Valutakurs SEK/USD	Viss försvagning	Försvagats

Priserna för spannmål och oljeväxter föll i slutet av föregående vecka när det stod klart att det inte skedde en upptrappning av striderna på ettårsdagen av krigsutbrottet i Ukraina. I närtid ska avtalen som styr Ukrainas och Rysslands export av jordbruksprodukter och gödning via Svarta havet omförhandlas.

Även priserna för mjölk har sänkts inom EU, ökad produktion och minskad efterfrågan anges som orsak. Arla sänker a-contopriset med 41,5 öre/kg för mars 2023 till 5,384 kr/kg för konventionellt producerad mjölk och till 5,896 kr/kg för ekologiskt producerad mjölk. I Sverige har Scan sänkt priset på griskött med 25 öre/kg fr.o.m. vecka nio. Sviktande efterfrågan på styckningsdetaljer anges som orsak till sänkt pris. Dock har Skövde slakteri höjt priset på smågris då de säger sig se en brist. Priserna på gödning fortsätter att falla både globalt och i Sverige.

Tilltagande prisfall på jordbrukets produkter gör situationen allt besvärligare för jordbrukare som har stora lager som ännu inte sålts och som har köpt in produktionsmedel under hösten 2022 till höga priser.

Omvärldsfaktorer

Under slutet av förra veckan föll priserna för spannmål och oljeväxter på de globala råvarubörserna. Den viktigaste orsaken till att priserna föll vara att det inte skedde någon upptrappning av konflikterna i Ukraina på årsdagen av krigsutbrottet. Brist på produktionsmedel och osäkra förhållanden kommer att leda till fortsatt minskning av produktionen i Ukraina. Från USA rapporteras om en större höstsådd areal av vete än föregående år, ökningen uppgår till åtta procent. Även odlingen av majs väntas öka medan odlingen av soja väntas bli oförändrad jämfört med föregående år. I EU har vintern hittills varit gynnsam för de höstsådda grödorna, i Frankrike har 95 procent av höstveteearealen graderats som bra eller mycket bra. 80 procent av vårkornsarealen är sådd i Frankrike.

Förhandlingarna om nytt avtal om leveranser av jordbruksprodukter och gödning via Svarta havet har ännu inte kommit in i ett avgörande skede. Avtalet (framförhandlat av FN tillsammans med Turkiet, Ukraina och Ryssland) upphör den 18 mars i år om ingen förlängning sker. Ukraina har framfört att de vill ha en förlängning med minst ett år och lägga till hamnar i Mykoliav. Ryssland har bland annat fört fram att de vill att sanktionerna mot landet lyfts i samband med förhandlingar om avtalets eventuella förlängning.

Priset på mjölk och mejeriprodukter har också fallit på de internationella marknaderna. Det nederländska mejeriföretaget Campina sänker producentpriset på mjölk med 5,5 eurocent/kg för mars till ett pris på 50,5 eurocent/kg. Ökad produktion i EU i kombination med minskad efterfrågan anges som orsak till lägre pris.

Produktion, priser och handel i Sverige

Enligt växtodlingsrådgivare i Skåne kan det regionalt förekomma skador på höstoljeväxterna till följd av kylan under början av vintern. Det kan leda till att en större areal än normalt måste sås om under våren.

Jordbruksverkets statistik över produktionens utveckling för december 2022 visar att mjölkproduktionen ökade med en procent jämfört med december 2021. För hela 2022 minskade däremot produktionen med en procent. Produktionen av ekologisk mjölk minskade med fem procent. Färre insemineringar av mjölkkor de senaste månaderna kan tyda på minskad produktion senare under 2023. Arla sänker a-contopriset med 41,5 öre/kg för mars 2023 till 5,384 kr/kg för konventionellt producerad mjölk och till 5,896 kr/kg för ekologiskt producerad mjölk.

Slakten av nötkreatur minskade i december 2022 jämfört med samma månad 2021. För hela 2022 blev nötköttproduktionen oförändrad jämfört med 2021. Slakten av

grisar ökade med två procent i december 2022 jämfört med 2021 och för hela 2022 blev ökningen en procent jämfört med 2021. Slakten av får och lamm minskade med en procent under 2022 jämfört med 2021 och slakten av kyckling minskade med tre procent under samma period. Äggproduktionen ökade med drygt 20 procent under 2022, den stora ökningen beror på de sjukdomsutbrott som ledde till stora utslaktningar under 2021.

Scan sänker priserna på griskött med 25 öre/kg för vecka nio. Som orsak för prissänkningen anges sämre efterfrågan på styckningsdetaljer. Dock har Skövde slakteri höjt priset på smågris då de säger sig se en brist. Även för nötkött är marknadsläget ansträngt men avräkningspriset förändras inte. För lammkött höjs priset säsongsmässigt inför påsk eftersom efterfrågan ökar vid denna tid på året.

Under hösten har exporten av spannmål och oljeväxter succesivt minskat i omfattning. Under december ökad däremot exporten av spannmål på nytt till drygt 150 000 ton. Under andra halvåret 2022 exporterades drygt 700 000 spannmål och drygt 50 000 ton oljeväxter. Importen av spannmål uppgick under samma period uppgick under samma period till 90 000 ton och importen av oljeväxter (raps) till 13 000 ton.

Produktprisstatistik i Sverige och EU

Jordbruksverkets statistik för avräkningspriser på jordbrukets produkter finns tillgänglig t.o.m. december 2022. Under perioden från december 2021 till december 2022 steg avräkningsprisindex med 22 procent. Mjölket steg med 43 procent, grönsaker steg med 34 procent medan oljeväxter föll med 17 procent.

Mellan november och december 2022 föll avräkningsprisindex med 2 procent. Spannmålspriserna föll med 6 procent och oljeväxtpriserna med 9 procent. Under samma period steg konsumentpriserna på jordbrukets produkter (KPI-J) med en halv procent.

På EU-marknaden liksom i Sverige har priserna för vitsocker stigit kraftigt beroende på en svag skörd förra året samt att produktionskostnaderna har stigit.

Priserna på animalieprodukter inom EU ligger kvar på en historiskt sett hög nivå. Under den senaste månaden har priserna för griskött fortsatt att stiga medan de legat kvar oförändrade för nötkött, kyckling och ägg. För mjölk och mejeriprodukter har däremot priserna gått ner den senaste månaden.

Produktionsmedelspriser

Priserna för handelsgödsel på de internationella marknaderna har fortsatt att falla till följd av lägre priser på naturgas och urea. Jämfört med toppnivån under våren 2022 har priset för kvävegödsel fallit med 50 procent. Priset för fosforgödsel har också fallit den senaste tiden. Gödningspriserna i Sverige har följt med neråt och

för det vanligaste kvävegödselmedlet, N27 rapporteras i nuläget om priset på 5 - 6 kr/kg, det kan jämföras med priser runt 10 kr/kg när priserna var som högst under våren 2022.

Prisnoteringarna för foder har legat i stort sett stilla under februari 2023.

Produktionsmedelsprisstatistik Sverige och EU

Jordbruksverkets statistik för pris på produktionsmedel finns tillgänglig t.o.m. december 2022. Sedan december 2021 har produktionsmedelsprisindex stigit med nästan 19 procent. Under det senaste året har prisökningen varit som störst för växtskyddsmedel med 61 procent, energi och drivmedel med 32 procent och djurfoder med 25 procent.

Mellan november och december 2022 har produktionsmedelsprisindex varit i stort sett oförändrat. Bland enskilda kostnadslag steg priset på el med nästan 30 procent medan priset på diesel föll med nästan 10 procent.

Lönsamhet

Tilltagande prisfall på jordbrukets produkter gör situationen allt besvärligare för jordbrukare som har stora lager som ännu inte sålts och som har köpt in produktionsmedel under hösten 2022 till höga priser.

I detta ärende har avdelningschefen Olof Johansson beslutat. Mattias Gotting har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också verksjuristen Sara Sundelius, Patrik Eklöf och Bengt Johnsson deltagit.

Olof Johansson

Mattias Gotting